

Grundläggande granskning av valnämnden 2022

Vilhelmina kommun

Building a better
working world

Sammanfattning

Kommunrevisionens uppgift är att ge kommunfullmäktige underlag till den årliga ansvarsprövningen. Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av God revisionsred. Denna grundläggande granskning är en del av den årliga granskningen.

Enligt God revisionsred är den grundläggande granskningen inriktad på att översiktligt bedöma måluppfyllelsen samt om styrelse eller nämnd har en tillräcklig styrning och kontroll för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter. Denna granskning har således varit av översiktlig karaktär.

För vår sammanfattande bedömning och rekommendationer, se avsnitt 3.

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1. Bakgrund.....	3
1.2. Syfte och revisionsfrågor	3
1.3. Avgränsning.....	3
1.4. Revisionskriterier	3
1.5. Genomförande	4
2. Granskningsresultat	5
2.1. Iakttagelser.....	5
2.2. Övriga iakttagelser:	6
3. Sammanfattande bedömning.....	8

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunrevisionens uppgift är att ge kommunfullmäktige underlag till den årliga ansvarsprövningen. Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av God revisionsred. Styrelse och nämnders ansvar för verksamheten regleras bl. a. i kommunallagen 6 kap. Där framgår att nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Enligt god revisionsred (2022) ska den grundläggande granskningen vara inriktad på att översiktligt bedöma måluppfyllelsen samt om styrelse respektive nämnd har en tillräcklig styrning och kontroll för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Granskningen har sin utgångspunkt i God revisionsred, samt risker som framkommit i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys 2022.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge underlag till revisorernas ansvarsprövning av kommunstyrelsen. Utifrån det har följande revisionsfrågor besvarats i granskningen:

Ändamålsenlighet

- ▶ Har styrelsen säkerställt en tillräcklig styrning av sin verksamhet?
- ▶ Har styrelsen säkerställt en tillräcklig uppföljning av sin verksamhet?

Ekonomiskt tillfredställande

- ▶ Har styrelsen säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomi?
- ▶ Har styrelsen säkerställt en tillräcklig uppföljning av sin ekonomi?

Intern kontroll

- ▶ Har styrelsen säkerställt att den interna kontrollen är tillräcklig?

1.3. Avgränsning

Granskningen avser kommunstyrelsen och är främst avgränsad till år 2022. Den grundläggande granskningen är översiktlig och inte inriktad på detaljer.

1.4. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, bedömningar och slutsatser. Revisionskriterierna kan hämtas ifrån lagar och förarbeten eller interna regelverk, policys och fullmäktigebeslut. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning.

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av kommunallagen och god revisionsred 2022 samt kommuninterna styrdokument beskrivna nedan.

1.4.1. Reglemente för valnämnden

Enligt valnämndens reglemente (2018) regleras ansvarsområdet av vallagen, folkomröstningslagen, lagen om kommunala folkomröstningar samt annan lagstiftning som ska fullgöras av en valnämnd.

1.4.2. Kommunspecifik styrmodell

I årsplan med budget 2022 samt plan 2023-2025 återfinns kommunfullmäktiges vision:

"Vilhelmina ska utvecklas och vara en kommun med både livskraft och framtidstro"

För att uppnå visionen beskriver kommunfullmäktiges styrmodell vissa perspektiv med riktlinjer för hur visionen ska uppnås:

- **Tillgänglighet**
Riktlinjer: gott värdskap, hög tillgänglighet och professionalism är värden som ska genomsyra all verksamhet. Transparens/insyn, öppenhet, delaktighet, för alla, snabbt och enkelt, tillgång till utbildning, snabb etablering av nyanlända, minska utanförskap
- **Trygghet**
Riktlinjer: Välfärd, socialt skyddsnät, myndighetsutövning, fysisk miljö, säkerhet, krisberedskap
- **Effektivitet**
Riktlinjer: utifrån invånarnas/kundernas, forskning, beprövad vetenskap och kunskapsbaserade perspektiv utveckla kvaliteten på (välfärds)tjänsterna, digitalisera det som går att digitalisera.
- **Samhällsutveckling**
Riktlinjer: Bibehålla och utveckla ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle

Styrmodellen innehåller inte några specifika instruktioner om hur kommunfullmäktiges perspektiv och riktlinjer ska beaktas av kommunstyrelse och nämnder.

1.4.3. Reglemente för intern kontroll

Enligt kommunfullmäktiges fastställda reglemente för intern kontroll (2012) har kommunstyrelsen det övergripande ansvaret att se till att det finns en fungerande intern kontroll i kommunen. I enlighet med reglementet ska kommunstyrelsen årligen säkerställa att det bedrivs en god internkontroll i nämnderna. Nämnder ska i sin tur rapportera till kommunstyrelsen sitt arbete med internkontrollplanen. I reglementet framgår att nämnder/styrelsen ska regelbundet genomföra en riskanalys och riskbedömning för sin verksamhet och upprätta en internkontrollplan senast i januari månad.

1.5. Genomförande

Granskningen har genomförts genom löpande insamling av fakta och iakttagelser (till exempel via styrelsens protokoll och tillhörande underlag såsom mål- och budgetdokument, ekonomi- och verksamhetsrapporter, delårsrapporter, bokslut).

2. Granskningsresultat

2.1. Iakttagelser

I nedanstående tabell sammanställs våra iakttagelser utifrån respektive kontrollpunkt.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Styrning och uppföljning av verksamhet		
Beslutat om verksamhetsmål utifrån kommunfullmäktiges övergripande mål	✘	Nämnden har inte beslutat om verksamhetsmål.
Beslutat om indikatorer för att mäta måluppfyllelsen	✘	Nämnden har inte beslutat om indikatorer, och saknar beslutade mål.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en delårsrapport	✘	Nämnden har inte följt upp verksamhet eller mål i en delårsrapport.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport	✘	Nämnden har inte följt upp verksamhet eller mål i en årsrapport.
Når måluppfyllelse avseende verksamhet	ET	Då nämnden inte har brutit ner mål, går måluppfyllelse inte att bedöma.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende verksamhet	ET	Då nämnden inte har brutit ner mål går behov av åtgärder inte att bedöma.
Styrning och uppföljning av ekonomi		
Upprättat en budget för innevarande år inom tilldelad ram	✘	Valnämnden har inte fastställt egen budget. Kommunstyrelsen beslutade vid sammanträdet 23 november 2021 om en budget för valnämnden inom tilldelad ram från kommunfullmäktige, på totalt 26 tkr.
Följt upp ekonomin i en delårsrapport	✘	Nämnden har inte följt upp sin ekonomi i en delårsrapport.
Följt upp ekonomin i en årsrapport	✘	Nämnden har inte följt upp sin ekonomi i en egen årsrapport. Uppföljningen sker inom ramen för kommunstyrelsens årsrapport som anger att valnämnden inte har haft en tillräcklig budget att täcka sina kostnader. Erhållna bidrag har täckt 57 procent av de totala kostnaderna. Av årsrapporten framgår inte hur stort underskottet är.

Når måluppfyllelse avseende ekonomi	ET	Då det saknas uppföljning av ekonomi går inte måluppfyllelse av ekonomi att bedöma.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	ET	Då nämnden inte har följt upp ekonomi går inte behov åtgärder att bedöma och av kommunstyrelsens uppföljning framgår inga vidtagna åtgärder.
Intern kontroll		
Värderat identifierade risker	—	Nämnden har inte värderat risker i enlighet med kommunfullmäktiges reglemente. Däremot har nämnden i maj 2022 tagit del av förvaltningens risk- och sårbarhetsanalys för valsäkerhet.
Beslutat om internkontrollplan	—	Nämnden har inte beslutat om en internkontrollplan för 2022 i enlighet med kommunfullmäktiges reglemente. Nämndens risk- och sårbarhetsanalys liknar i stor utsträckning en internkontrollplan.
Internkontrollplanen tydliggör - vilka risker som ska kontrolleras - kontrollmetod - vem som är ansvarig för kontroll	—	Finns ingen fastställd internkontrollplan. Risk-och sårbarhetsanalysen innehåller dock uppgifter på skyddsvärden, och åtgärder som ska ha minskat risken till hot under valet.
Följt upp internkontrollplanen	✘	Då nämnden inte har beslutat om en internkontrollplan går inte punkten att bedöma. Framgår inte om nämnden har följt upp risk- och sårbarhetsanalysen.
Vidtagit åtgärder vid identifierade brister	ET	Då nämnden inte har beslutat om en internkontrollplan går inte punkten att bedöma.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✘ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2. Övriga iakttagelser:

Kommunfullmäktige beslutade under 2020 att en ny nämndsorganisation skulle träda i funktion när den nya mandatperioden skulle börja. Valnämnden omfattas dock inte av den förändringen utan kommer att fortsätta som en egen nämnd.

Under året har nämnden haft två sammanträden och fattat väsentliga beslut för att genomföra valet 2022. Detta inkluderar:

2022-05-12

- ▶ uppdragit till kommunkansliet och dess tjänstepersoner att genomföra valen till riksdagen, kommunen, regionfullmäktige 2022

- ▶ godkännande av ett nytt valdatasystem, Valid, för valadministration
- ▶ utbildning till röstmottagare
- ▶ anordnade av förtidsröstning
- ▶ beslutat om ambulerande röstmottagare
- ▶ att valsedlarna ställs i enlighet med valmyndighetens ställningstagande

2022-09-14

- ▶ godkänt preliminär rösträkning

3. Sammanfattande bedömning

Vår sammanfattande bedömning är att valnämnden delvis har säkerställt en tillräcklig styrning men inte en tillräcklig uppföljning av verksamhet. Styrningen och uppföljningen av ekonomin bedömer vi som otillräcklig. Vidare bedömer vi att nämnden delvis har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Vår bedömning grundar sig på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Kommentar
Har nämnden säkerställt en tillräcklig styrning av verksamheten?	Delvis	Nämnden har fattat flera väsentliga beslut för att genomföra valet. Nämnden har inte följt fullmäktiges styrmodell, vilken nämnden inte är undantagen.
Har nämnden säkerställt en tillräcklig uppföljning av verksamheten?	Nej	Nämnden har inte följt upp verksamhet i en delårsrapport eller i en årsrapport. Nämnden har inte heller genomfört en utvärdering av valet.
Har nämnden säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomin?	Nej	Nämnden har inte beslutat om en budget för sin verksamhet och inte följt upp ekonomin under året. Kommunstyrelsen har beslutat om valnämndens budget och följt upp utfallet i sin årsrapport. Av årsrapporten framgår att nämndens budget inte har hållits.
Har nämnden säkerställt en tillräcklig uppföljning av ekonomin?	Nej	Nämnden har inte följt upp ekonomin under året.
Har nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll?	Delvis	Nämnden har inte beslutat om en internkontrollplan, däremot en risk- och sårbarhetsanalys för valsäkerhet som liknar en internkontrollplan. Analysen har inte följts upp. Vi anser att nämndens bristande uppföljning under valåret medför att den interna kontrollen är i behov av utveckling.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi valnämnden att:

- ▶ Säkerställ följsamhet till kommunfullmäktiges styrmodell vad gäller budget, mål och uppföljning.
- ▶ Säkerställ att arbetet med internkontroll bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges reglemente för internkontroll.

Vilhelmina maj 2023

Karla Escobar
Projektmedarbetare, EY

Christer Marklund
Certifierad kommunal yrkesrevisor & uppdragsledare, EY